

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 8 kwietnia 2013 r.

Poz. 1725

UCHWAŁA NR XXI/152/13 RADY GMINY ŻOŁYNIA

z dnia 4 marca 2013 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013 – 2016.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.),

Rada Gminy Żołynia

uchwała, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013 – 2016”, stanowiący załącznik do uchwały, zaopiniowany pozytywnie przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żołynia.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Stanisława Czech
Stanisława Czech

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XXI/152/13
RADY GMINY ŻOŁYNIA Z DNIA 4 MARCA 2013 R.

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY ŻOŁYNIA
NA LATA 2013 – 2016**

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- III. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
 1. Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r.
 2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
 3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- IV. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
 - 1.1. Narodowa Strategia Kultury na lata 2004 – 2013
 - 1.2. Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami.
 2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentacją wykonaną na poziomie województwa i powiatu.
 - 2.1. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.
 - 2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego.
- V. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Żołynia.
 1. Zarys historii gminy Żołynia.
 2. Krajobraz kulturowy.
 3. Zabytki nieruchome.
 4. Zabytki ruchome.
 5. Zabytki archeologiczne.
 6. Zabytki muzealne.
 7. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.
 8. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.
- VI. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.
- VII. Założenia programowe
 1. Zahamowanie procesów degradacji obiektów i terenów zabytkowych oraz doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania.
 2. Promocja i edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego służąca Budowaniu tożsamości lokalnej.
- VIII. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Żołynia.
 1. Środki finansowe z budżetu państwa, przyznawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programów ministerialnych.
 2. Środki z funduszy europejskich.
 3. Środki wojewódzkie, przyznawane przez Marszałka Województwa.
 4. Środki gminne.
- IX. Aneksy.
 1. Wykaz zabytków wpisanych do gminnego rejestru zabytków.
 2. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków.
 3. Wykaz stanowisk archeologicznych.

I. Wstęp

Dziedzictwo kulturowe jest ważnym czynnikiem życia społecznego człowieka, określającym i wyróżniającym go spośród innych wspólnot. Stanowi ono dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów.

Oznacza wartość materialną lub niematerialną przekazaną przez przodków i określającą naszą kulturę.

Podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568), regulująca w sposób całościowy pojęcie zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym organów administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami oraz ich ewidencjonowania. Ustawa nakłada również na gminę obowiązek opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami jako głównego instrumentu zarządzania zasobami stanowiącymi dziedzictwo kulturowe gminy.

Najważniejszym celem Gminnego Programu ochrony Zabytków Gminy Żołynia jest stworzenie planu opieki nad zabytkami na terenie gminy obejmującego ochronę i poprawę stanu zasobów środowiska kulturowego oraz szeroko pojętą edukację regionalną, mającą na celu budowanie lokalnej tożsamości kulturowej.

Jednym z najważniejszych priorytetów przyjętych w programie są działania mające na celu powstrzymanie zjawiska niszczenia obiektów o dużych walorach architektonicznych oraz dążenie do przeprowadzenia prac remontowych zabytków znajdujących się w złym stanie. W tym celu gmina będzie podejmowała starania o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z budżetu państwa oraz programów UE. Niezwykle ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej są również przewidziane w programie działania promocyjne i edukacyjne, które nie tylko informują o roli i znaczeniu lokalnych wartości i wspólnych korzeniach, ale przede wszystkim budzą w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej.

II. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Obowiązek opracowania programu ochrony zabytków reguluje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ogłoszona w Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 wraz z póź. zm. Zgodnie z art. 87 gminny program ochrony zabytków powinien być opracowywany co cztery lata przez wójta gminy, a następnie przyjęty przez radę gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do zadań wójta należy również obowiązek sporządzenia co dwa lata sprawozdania, które przedstawia się radzie gminy.

Art. 87 pkt 2 szczegółowo reguluje cele programu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

III. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Obowiązujące uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

1. Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowana jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.
 - art. 5. – Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego,

- art. 6 ust. 1 – Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju,
 - art. 86 – Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.
2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. reguluje w sposób całościowy pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania.

Zgodnie z art. 3 ustawy zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, będąca dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W myśl ustawy ochronie i opiece podlegają:

- a. zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - krajobrazami kulturowymi
 - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - dziełami architektury i budownictwa,
 - dziełami budownictwa obronnego
 - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - cmentarzami,
 - parkami, ogrodami innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- b. zabytki ruchome będące w szczególności:
 - dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych, uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129 poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984),
 - instrumentami muzycznymi,
 - wytworami sztuki ludowej i rękodzielami oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- c. zabytki archeologiczne będące w szczególności:
 - pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - cmentarzyskami,
 - kurhanami,
 - reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochrona zabytków ma na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,

- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- przeciwdziałania kradzieży lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Rozdział 2 ustawy... w sposób szczegółowy reguluje formy i sposoby ochrony zabytków.

Należą do nich:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii
- utworzenie parku kulturowego
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Park kulturowy jako forma ochrony krajobrazu kulturowego tworzy, na podstawie uchwały Rada Gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wójt w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez Radę Gminy (art.16).

Do obowiązku Wójta w zakresie ochrony zabytków należy również prowadzenie gminnej ewidencji zabytków formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków nieruchomości z terenu gminy. Ewidencja powinna zawierać zabytki nieruchome wpisane do rejestru oraz inne znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków lub wyznaczone przez wójta. Ponadto, art. 19 Ustawy... nakłada na gminę obowiązek uwzględnienie ochrony nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. pkt 9 ustawy zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

IV. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostały zawarte w dokumencie Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2013 przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz jego uszczegółowieniu Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020 przyjętym w 2005 r.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Kultury jest Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013”. Drugim ważnym dokumentem porządkującym sferę ochrony nad zabytkami w Polsce jest krajowy program opieki nad zabytkami. W związku, iż jest on w trakcie opracowywania, fundamentalne znaczenie mają Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami.

1.1. Narodowa Strategia Kultury na lata 2004 – 2013

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 przyjęta przez Radę Ministrów 21 września 2004 r. jest rządowym dokumentem stanowiącym podstawę dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski

z Unią Europejską. Celem strategicznym strategii jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach. Jednym z instrumentów realizacji Narodowej strategii kultury jest Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004 – 2013”. Celem programu jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

- tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków
- kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości
- tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych
- promocje polskiego dziedzictwa narodowego w Polsce i za granicą
- wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków
- podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa narodowego
- zabezpieczenie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Cele narodowego programu zostały szczegółowo określone w 2 priorytetach. Pierwszy z nich, Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe, nawiązuje do działań mających na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich akceptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Drugi priorytet reguluje kwestie związane z edukacją i administracją na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego w szczególności działania mające na celu rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego.

1.2. Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami.

Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury, zgodnie z zapisem ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Tezy do Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami zostały opracowane przez zespół Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury. Głównym celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami oraz poprawę ich stanu. Dodatkowym celem jest stworzenie wykładni porządkującej sferę ochrony poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich;

- zasady Primus non nocere
- zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji
- zasady, zgodnie z którą usuwać należy to, co na oryginał działa niszcząco
- zasady czytelności i odróżnialności ingerencji
- zasady odwracalności metod i materiałów
- zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 2020

Celem strategicznym dokumentu jest podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności.

Ramy strategii wyznacza 8 głównych obszarów strategicznych:

- gospodarka regionu
- infrastruktura techniczna
- obszary wiejskie i rolnictwo
- ochrona środowiska
- kapitał społeczny
- współpraca międzynarodowa

- ochrona zdrowia
- zabezpieczenie społeczne

W rozdziale zatytułowanym „Diagnoza sektorowo-przestrzenna kształtowania się procesu rozwoju regionu” województwo podkarpackie zostało scharakteryzowane jako obszar o krajobrazie kulturowym o wybitnych wartościach estetycznych, skupionych na niewielkiej, stosunkowo dobrze skomunikowanej wewnętrznie przestrzeni. „Wyróżniającym województwo potencjałem jest wielowątkowe dziedzictwo kulturowe, wpisane w konteksty religijne i zachowane w unikalnej formie”. Autorzy strategii zwracają uwagę na konieczność zwiększenia nakładów na ochronę zabytków kultury materialnej i dziedzictwa kultury, w tym prace konserwatorsko – renowacyjne. Niezbędna jest modernizacja szlaków turystycznych, dalsza rewaloryzacja zabytkowych, a często unikatowych obiektów sakralnych i świeckich, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa drewnianego.

Kwestia ochrony nad zabytkami została szczegółowo przedstawiona w części II strategii w rozdziale Kapitał Społeczny: Priorytet III Rozwój Kultury. Ochrona dóbr kultury materialnej (w szczególności zabytków nieruchomych, tak architektury miejskiej jak i wiejskiej, oraz zabytków ruchomych – wytworów sztuki czy rzemiosła)

Ma służyć wzmocnieniu regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców województwa podkarpackiego. Jako jeden z celów rozwoju kultury województwa podkarpackiego przyjęto kształtowanie jego kulturowej tożsamości. Oznacza to budowanie wokół dziedzictwa kulturowego i tradycji podkarpackiej świadomości regionalnej.

2.2 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego.

Jednym z głównych celów polityki przestrzennej województwa podkarpackiego w dziedzinie środowiska kulturalnego jest utrzymanie ciągłości kulturowej, zachowanie i ochrona unikatowych wartości kulturowych regionu w celu zaspokojenia potrzeb ludności i jako elementu atrakcyjności turystycznej. Podstawową zasadą w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego jest ochrona zasobów kultury materialnej i niematerialnej oraz utrzymanie ładu przestrzennego w obrębie dawnych układów ruralistycznych.

Strefy ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego dotyczą najcenniejszych zasobów w postaci;

- zespołów dworsko – parkowych, zespołów i obiektów sakralnych
- proponowane formy ochrony to: wpisy do rejestru zabytków, tworzenie stref ochrony konserwatorskiej A, B, K, E, OW, opracowanie planów rewaloryzacji i planów rewitalizacji.

V. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Żołynia

1. Zarys historii gminy Żołynia

Obszar gminy Żołynia obejmuje cztery sołectwa Żołynia, Brzoza Stadnicka, Smolarzyny i Kopanie. Gmina leży w środkowej części województwa podkarpackiego, przy drodze krajowej Łańcut – Leżajsk. Pod względem fizyczno – geograficznym gmina zlokalizowana jest w południowo – wschodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego i północnej części Rynny Podkarpackiej. Terytorium gminy jest odwadniane głównie wzdłuż południkowo biegnącej doliny rzeki Żołynianki zwanej również Płytnicą, to na odcinku od połączenia z Jagielnik aż do ujścia rzeki.

Dolina ta w Żołyni Dolnej łączy się z doliną Jagielnik i uchodzi do Wisłoka w rejonie Białobrzegów. Południowy fragment gminy Żołynia położony w obrębie Rynny Podkarpackiej to płaskie, równoleżnikowe obniżenie o szerokości 5-6 km, ograniczone od południa wyraźnym progiem, natomiast w kierunku północnym przechodzące łagodnym stokiem Płaskowyż Kolbuszowski. Atutem tych ziem przez wieki było ich sprzyjające położenie na skrzyżowaniu średniowiecznych szlaków handlowych biegnących w linii południkowej z Sandomierza przez kotliny karpackie w kierunku Węgier i wzdłuż równoleżników z Krakowa do Kijowa. Sprzyjający klimat w bezpośredniej bliskości

Kotliny Sandomierskiej dodatkowo wpływał na rozwój rolnictwa, przy umiejętnym gospodarowaniu zasobami tych terenów. Zrozumiałe więc stało się dążenie Kazimierza Wielkiego do zapewnienia gospodarczego rozwoju tych ziem po ich przyłączenie w 1340 r. do Korony. Wiekowa puszcza rozciągająca się przed laty na terenie dzisiejszej Żołyńi i sąsiednich wsi ustępowała systematycznie karczowana setkami rąk osadników, sprowadzonych w tym okresie z Górnej Saksonii Łużyc i Dolnego Śląska. Wraz z nową siłą, na świeżo pozyskiwane ziemie wkraczały nowe formy gospodarowania i odmienny ład prawny.

Żołyńia

Według źródeł pisanych wieś została założona na prawie magdeburskim przez Ottona z Pilczy, starostę generalnego ruskiego i wojewodę sandomierskiego w 1381 roku. Otrzymał on dobra łańcuckie od króla Kazimierza w latach 1349 – 1350.

Nazwa Żołyńia, według przekazów ludności pochodzi od dębów i żołądzi, których pełno było w okolicznych lasach. Obrazuje to herb Żołyńi. Żołyńia podobnie jak i inne wsie w sąsiedztwie charakteryzowała się łańcuchowym układem pierwotnych osiedli

I nadziałami (łanami). W stosunku do okolicznych miejscowości Żołyńia od początku wyróżniała się dużą liczbą ludności i gospodarstw.

Losy Żołyńi w dawnych wiekach związane były ściśle z właścicielami Łańcuta. Okoliczne wioski, a wśród nich i Żołyńia należały do ordynacji. W II poł. XVI w. Lubomirscy – ówczesni właściciele Łańcuta nadali Żołyńi prawa miejskie. Miasteczko przetrwało do początków XX w. Świadczy o tym do dziś układ urbanistyczny z rynkiem pośrodku i siecią ulic. Żołyńia posiadając prawa miejskie, przeżywała największy rozkwit. Rozwinęły się rzemiosło i handel, szczególnie szewstwo, tkactwo i rzeźnictwo. Słynne na okolicę były czwartkowe jarmarki, które przetrwały do dziś.

Żołyńian od czasów powstania wsi odznaczali się gorącym patriotyzmem, zawsze gotowi byli służyć ojczyźnie w potrzebie. Według przekazów chłopci żołyńscy wraz z chorągwią przemyską walczyli pod grunwaldem. Piękną kartą jest również udział żołyńiaków w liczbie 27 w powstaniu styczniowym. Mroczne czasy okupacji hitlerowskiej to dalsze przykłady bohaterstwa i poświęcenia. W Żołyńi działały w tym okresie oddziały AK i Batalionów Chłopskich. Za sprzyjanie ruchowi oporu i przechowywanie ludności żydowskiej okupanci przeprowadzili 4 czerwca 1943 r. pacyfikację wsi. Zginęło wtedy 14 mieszkańców, a 8 przewieziono do obozu zagłady.

Zbiorowy grób ofiar tamtego tragicznego dnia znajduje się na miejscowym cmentarzu. Wmurowano tam również urnę z prochami ofiar Katynia, gdyż ta tragedia nie ominęła żołyńiaków. Za ofiarną postawę i żarliwy patriotyzm Żołyńia została odznaczona Krzyżem Grunwaldu III klasy.

Brzóza Stadnicka

Wieś położona kilka kilometrów na północ od Żołyńi. Brzóza Stadnicka powstała zapewne w II połowie XVI wieku. Pierwszy raz wzmiankowana w spisie poborowym z 1578 roku. Jest wielce prawdopodobne, że miejscowość lokowali ówcześni dziedzice Łańcuta – Krzysztof Pilecki z żoną Anną z Sienna. Tak więc wszystko wskazuje na to, że Brzozę założył nie Stanisław Stadnicki, jak się powszechnie przyjmuje, a drugi człon nazwy – Stadnicka wprowadzono dla rozróżnienia z Brzozą Królewską, wsią należącą do starostwa leżajskiego.

Brzóza Stadnicka wchodziła w skład klucza żołyńskiego dóbr łańcuckich. Tak więc po Pileckich wieś dzierżyli kolejno: Stadniccy, Lubomirscy i w końcu Potoccy.

We wsi kultywuje się do dnia dzisiejszego drewniane rzemiosło zabawkarskie. Wyrabia się tutaj grzechotki, motyle na kółkach poruszające skrzydłami, wózeczki dla lalek, kołyski, koniki na biegunach. Zabawki drewniane, przedmioty codziennego użytku (łyżki, stolnice, wałki do ciasta), a także narzędzia można nabyć zarówno w Brzozie, jak i na czwartkowym żołyńskim targu. Najbardziej znanym twórcą ludowym jest Stanisław Naróg.

Smolarzyny

Miejscowość usytuowana na południe od Żołyńi, oddalona o kilka kilometrów na wschód od szosy leżajskiej. Nazwa Smolarzyny (Smolnicka) pojawia się w dokumentach z 1578 roku. Była to

wtedy osada leśna o charakterze służebnym. Nieprzerwanie wchodziła w skład dóbr łańcuckich. Właścicielami wsi byli więc: Pileccy, następnie Stadniccy, potem Lubomirscy, a końcu Potoccy. Mieszkańcy Smolarzy specjalizowali się w wytwarzaniu smoły, wykorzystywanej szeroko jako źródło światła i materiał uszczelniający.

2. Krajobraz kulturowy

Gmina Żołynia posiada bogatą przeszłość i dorobek kulturalny, który w znacznym stopniu przyczynił się do wzbogacenia ogólnonarodowej kultury polskiej.

To gmina o bogatych tradycjach nie tylko w zakresie działalności ruchu ludowego, organizacji społecznych i pracy kulturalno – oświatowej, ale również o dużych osiągnięciach zespołów amatorskich. Kościoły w Żołyni, Smolarzynie i Brzozie Stadnickiej stanowią ciekawe przykłady lokalnej architektury. Żołynia postrzegana jest jako wieś reprezentująca wzory kultury Rzeszowiaków. Niektóre jej przejawy, jak elementy stroju ludowego, zajęcia pozarolnicze, formy ludowego budownictwa zasługują na szczególną uwagę. W Żołyni do dziś spotyka się przykłady architektury przysłupowej w postaci chałup i stajni.

W Rynku mieszkańcy Żołyni ufundowali dwa pomniki : Pierwszy wzniesiony w 1957 roku poświęcono pamięci Adama Mickiewicza, drugi upamiętnia ofiary II wojny światowej ufundowany w 1983 roku. Ponadto przy szkole podstawowej w 1910 roku postawiono Pomnik Grunwaldzki

Szlaki turystyczne

Na terenie gminy Żołynia funkcjonuje trasa rowerowa w okolicach Żołyni Dolnej wiodąca w kierunku Białobrzegów. Skupia swym zasięgiem Kaplicę Św. Huberta oraz liczne kapliczki przydrożne.

Zespoły zieleni

W Żołyni można podziwiać kilka pomnikowych drzew. Na polach w pobliżu granicy z Białobrzegami w Żołyni Dolnej rośnie kilkusetletnia sosna. Z grubego pnia, ozdobionego ludową pasyjką wyrastają potężne, fantazyjnie pocięte konary, spływające gałęziami ku ziemi. Całość tworzy rozległy dach wsparty na potężnym słupie. W letnie upały nader przyjemnie jest odpocząć jej cieniu przy zapachu rozgrzanej słońcem żywicy i kojącym poszumie igliwia. Według przekazów ludowych w jej cieniu odpoczywał król Jan III Sobieski, kiedy z wojskiem podążał na odsiecz Wiednia zagrożonego przez Turków.

Najokazalsze punkty widokowe znajdują się na cmentarzu parafialnym, obok kaplicy grobowej skąd rozpościera się widok na zabudowę Górnej Żołyni oraz na wzniesieniu w przysiółku Kopanie, z którego można podziwiać zabudowę Grabnika i Zakącia.

3. Zabytki nieruchome

Żołynia

Kościół Parafialny pw. Św. Jana Kantego

Usytuowany na północ od rynku, na niewielkim wzniesieniu, przy szosie leżajskiej. Budowę świątyni rozpoczęto w 1864 roku częściowo z fundacji II ordynata na Łańcucie Alfreda Potockiego, a ukończono w 1884 roku. Projekt powstał przy współpracy inżyniera Wysockiego. Neogotycki, murowany z cegły, otynkowany, trójnawowy, bazylikowy, opięty szkarpami, fasada zaakcentowana schodkowym szczytem.

Wewnątrz sklepienia gwiaździste. Polichromię ornamentalno – figuralną według projektu Tadeusza Popiela wykonali w 1914 roku: Jan Domański, malarz lwowski oraz Stanisław Dębicki i Antoni Trojnar. Witraże projektu Tadeusza Popiela wykonano w Zakładzie Witraży Stanisława Gabriela Żeleńskiego w Krakowie. Ołtarz główny z 1899 roku, neogotycki, szafiasty projektu Tadeusza Wacława Munnicha ze Lwowa zrealizował F. Majerski z Przemyśla, dwa neogotyckie ołtarze boczne

są autorstwa Antoniego Rogoziewicza z Przeworska, ołtarze w nawach bocznych, neorenesansowe wykonał Szczepan Gorczyński z Kańczugi, a stalle i konfesjonały rzeźbił Szczepan Konieczny. Ponadto świątynia posiada bogate wyposażenie ruchome: rzeźby, obrazy, ornaty z okresu XVIII – XIX wieku. Na uwagę zasługuje także dzwon z 1756 roku, fundacji Lubomirskich, odlany w ludwisarni

Gdańskiej, sygnowany Joh(ann) Gott(fried).

W kościele znajdują się relikwie św. Jana z Kęt od 1991 roku.

Poniżej kościoła zabytkowa plebania, a po drugiej stronie drogi wikarówka.

Układ urbanistyczny miasta – Rynek – datowany I połowa XVII wieku do 1919 roku. Zespół budynków remontowany w latach 2000 – 2011 – zmiany elewacji, układ urbanistyczny bez zmian, wkomponowany w układ przestrzenny w Si XVI wieku.

Kapliczki – parafia w Żołąni pierwotnie obejmowała szereg okolicznych wsi. Proboszczowi żołyńskiemu podlegała część Białobrzegów, Bud Łańcuckich, Brzozy Stadnickiej, Smolarzyn, Rakszawy, Biegaczowi i Gwizdowa. Przy polnych drogach prowadzących z tych miejscowości postawiono wiele kapliczek i krzyży przydrożnych, wśród nich są kapliczki domkowe, szafkowe i słupkowe. Niektórych kapliczkach ocalała figuarna polichromia ścian.

Młyn wodny drewniany – zbudowany na przełomie XIX i XX wieku obecnie stanowi własność prywatną, jest w złym stanie technicznym, wymaga kapitalnego remontu.

Dom Rynek 15 – zbudowany z cegły w połowie XIX wieku – własność prywatna Kot Stanisław, Cisek Stanisław, wyremontowany w 2010 roku.

Dom Rynek 16 – zbudowany w połowie XIX w. – własność prywatna Pikula Jacek, Rogowski Leszek, Szponar Janusz, wyremontowany w 2010 r. i 2012 r.

Kapliczka Świętej Trójcy – usytuowana przy drodze „Sokołowskiej” datowana – 1860 r. odrestaurowana w 2000 roku.

Cmentarz parafialny – położony powyżej kościoła, po obu stronach szosy Łańcut Leżajsk z okazałymi trzema prywatnymi kaplicami grobowymi, licznymi zabytkowymi nagrobkami oraz symboliczną mogiłą powstańców z 1863 roku. Stare pomniki nagrobne wykonane w indywidualnych formach, ze starannością i dbałością o szczegóły. Najstarszy jest nagrobek klasycystyczny Natalii Kotulińskiej (zmarłej 1824 roku) generałowej i marszałkowej polnej oraz jej syna, Karola C.K. porucznika (zmarł w 1822 roku). Najstarsza z kaplic wybudowana została w II połowie XIX wieku.

Kirkut – założony w XIX wieku, usytuowany w południowo – zachodniej części Żołąni, za pierwszą linią zabudowy ulicy Mickiewicza. W czasie II wojny światowej zniszczony przez Niemców. Odnowiony i uporządkowany dzięki staraniom Józefa Walkmana. Znajduje się tutaj kilka nagrobków (na jednym z nich data odnowienia cmentarza)

Brzoza Stadnicka

Magazyn gorzelniany – spichlerz na dawnym folwarku Potockich – usytuowany przy drodze do Żołąni. Wzniesiony w latach 1843 – 1845 według planów rysownika Jana Tokarskiego. Klasycystyczny, murowany z cegły, otynkowany, piętrowy, na rzucie prostokąta. Od frontu czterofilarowy, arkadowy podcień ze schodami na piętro, elewacje boczne podzielone arkadowymi pylonami. Dach czterospadowy pobity gontem.

Smolarzyny

Gajówka – wybudowana w okresie międzywojennym dla Potockich, usytuowana w lesie, przy granicy z Rakszawą. Drewniana konstrukcji zrębowej, z dwuspadowym dachem pokrytym dachówką. Obok znajduje się pochodzący z tego samego okresu murowany budynek inwentarski.

VI. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.

Dziedzictwo kulturowe to ważny czynnik życia i działalności każdego człowieka.

Stanowi ono dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Oznacza wartość –materialną i niematerialną- przekazaną przez przodków i określającą naszą kulturę.

Obecnie obok ugruntowanych w tradycji form ochrony i opieki nad zabytkami, jak działania konserwatorskie przy zagrożonych obiektach zabytkowych, tworzeniu kolekcji muzealnych czy dokumentowaniu i popularyzacji szeroko pojętych działań związanych z dziedzictwem, daje się zauważyć również działania związane z dążeniem społeczności lokalnych do odbudowy tożsamości kulturowej. Dziedzictwo coraz częściej traktowane jest jako ważny czynnik rozwoju lokalnego, sposób na przyciągnięcie turystów, tworzenie nowych miejsc pracy oraz kreowanie pozytywnego wizerunku danego regionu. Dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej regionów jest jednym z istotniejszych elementów aktywności lokalnej, pozwalającym na odrodzenie i rozwój małych ojczyzn.

Gmina Żołynia w znacznym stopniu przyczyniła się do uchronienia i kontynuacji tożsamości rodzimej architektury polskiej wsi.

Mocne strony:

- * Racjonalne uszanowanie i wykorzystanie istniejących zasobów zabudowy historycznej na terenie gminy w tym piękne odrestaurowanie Rynku w Żołyni, Kościoła Parafialnego oraz szeregu kapliczek i krzyży przydrożnych
- * Szeroko zakrojona działalność społeczna poprzez Dom Kultury w Żołyni i filie w Brzozie Stadnickiej i Smolarzynach oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Żołyni.
- * Bogaty zbiór kapliczek i krzyży przydrożnych powstałych jeszcze pod koniec XIX wieku
- * Korzystne położenie gminy pod względem turystycznym – bliskość Julina, Łańcuta, Leżajska, Rzeszowa.
- * Opracowanie na przestrzeni ostatnich lat bogate publikacje szeroko omawiające zagadnienia historyczne dotyczące miejscowej gminy takie jak:
 - Dzieje Żołyni
 - Żołynia na Starej Fotografii
 - Kościół pw św. Jana Kantego w Żołyni
 - Historia zamknięta w przydrożnych kapliczkach

Słabe strony

- * Postępująca degradacja zabytkowej architektury – w ciągu ostatnich 50 lat z krajobrazu wsi Żołynia zniknęło ok. 70 % stanu drewnianych obiektów (część zostało przekazanych do skansenów w Kolbuszowej, Sanoku i Markowej)
- * Zaniedbany młyn wodny w Żołyni przy ul. Mickiewicza oraz spichlerz w Brzozie Stadnickiej
- * Niski poziom nakładów finansowych przeznaczonych na prace remontowe i konserwatorskie
- * Słaba promocja walorów turystycznych i kulturalnych
- * Słaby poziom wykorzystania funduszy unijnych, przeznaczonych na wspieranie działalności kulturalnej
- * Brak wiedzy na temat stanów własnościowych gruntów, na których znajdują się obiekty o charakterze zabytkowym

VII. Założenia programowe.

Priorytety programu opieki nad zabytkami

1. Zahamowanie procesów degradacji obiektów i terenów zabytkowych oraz doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania

- * Działania zwiększające atrakcyjność zabytków – prace remontowo - konserwatorskie
 - Prowadzenie bieżących prac remontowych przy obiektach o dużych walorach architektonicznych w szczególności objęcie ochroną przydrożnych kapliczek oraz krzyży
 - Działania zmierzające do objęcia ochroną, polegającą na wpisie do rejestru zabytków obiektów o dużych walorach architektonicznych i kulturowych
 - Dążenie do przeprowadzenia prac remontowych obiektów zabytkowych znajdujących się w złym stanie, w tym określenie szacunkowej wartości ich przeprowadzenia
 - Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z budżetu państwa oraz programów UE
 - Wspieranie właściciela młyna w Żołyni szczególnie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na odnowę zabytku
 - * Ochrona układu ruralistycznego na terenie gminy
 - Ochrona historycznie ukształtowanego układu dróg, relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy
 - Przestrzeganie zasad dotyczących dostosowania nowej zabudowy i infrastruktury do warunków krajobrazowych i tradycji miejscowego budownictwa.
- Bieżąca aktualizacja ewidencji dóbr kultury w gminie
 - Wprowadzenie do ewidencji zmian wynikających z rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów
 - Wprowadzenie do ewidencji zmian dotyczących stosunków własnościowych

2. Promocja i edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego służąca budowaniu tożsamości lokalnej

- a. Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy
- udostępnianie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej
- utworzenie gminnego systemu informacji dotyczącego obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy
- b. Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków
- monitoring dotyczący stanu zachowania obiektów zabytkowych, prowadzonych prac remontowych i konserwatorskich oraz bieżące wprowadzanie danych do komputerowej bazy ewidencji gminnej
- dokonanie przeglądu w terenie z udziałem sołtysów i radnych w każdym sołectwie i weryfikacja rejestru zabytków oraz ewidencji zabytków
- c. Wspieranie działań społecznych chroniących i promujących lokalne dziedzictwo kulturowe.
- organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i działań edukacyjnych, w tym żywych lekcji historii
- wydawanie folderów promocyjnych oraz przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy
- włączanie się gminy w akcje organizowania szlaków tematycznych
- wspieranie organizowanych w gminie wystaw, spotkań i imprez promujących dziedzictwo kulturowe
- wspieranie działań w zakresie popularyzacji akceptującej walory kulturowe i przyrodnicze turystyki pieszej i rowerowej na terenie gminy, trasy rowerowe oraz punktu widokowe
- organizowanie spotkań i konferencji poświęconych promowaniu regionalnych potraw i lokalnej tradycji
- wspieranie działalności organizacji społecznych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami

VIII. Źródła finansowania Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Żołynia.

Zgodnie z art. 71. ust 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obowiązek finansowania prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku spoczywa na jego właścicielu.

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego jak również inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku

Dotacja może być udzielona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego” oraz przez wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja może być również udzielona przez organ stanowiący gminy lub powiatu, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Główne źródła dofinansowania projektów związanych z pracami przy zabytkach, oraz projektów pośrednio związanych z ochroną dziedzictwa to:

1. Środki finansowe z budżetu państwa, przyznawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programów ministerialnych

Projekty dotyczące ochrony i promocji naszego dziedzictwa narodowego zostały zgrupowane w programie „Dziedzictwo kulturowe”, który w edycji 2012 składa się z pięciu priorytetów:

1.1. „Ochrona zabytków”

Instytucja zarządzająca: Departament Ochrony Zabytków

Budżet: 80.000.000 zł

W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do wykonania w 2012 roku lub wykonanych w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku.

1.2. „Wspieranie działań muzealnych”

Instytucja zarządzająca: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

Budżet: 5.500.000 zł

W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie organizacji lub modernizacji wystaw muzealnych, publikacji katalogów wystawowych, konserwacji zbiorów muzealnych oraz zakupu wyposażenia pracowni konserwatorskich.

1.3. „Kultura ludowa”

Instytucja zarządzająca: Departament Narodowych Instytucji Kultury

Budżet: 3.500.000 zł

W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, które mają na celu zachowanie, dokumentowanie i upowszechnianie elementów i zjawisk kultury ludowej.

Wyłączone zostały jednak m.in. rekonstrukcje historyczne, turnieje rycerskie, zloty regionalne i zakupy strojów ludowych.

1.4. „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”

Institucja zarządzająca: Departament Dziedzictwa Kulturowego

Budżet: 3.000.000 zł

W ramach priorytetu ubiegać się można o dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych poza granicami RP, dotyczących rewaloryzacji, ochrony i dokumentowania zabytków i miejsc pamięci polskich lub z Polską związanych, publikacji i promocji badań nad polskim dziedzictwem poza granicami kraju, a także pomocy instytucjom emigracyjnym i polonijnym, prowadzącym działalność w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego.

1.5. „Ochrona zabytków archeologicznych”

Institucja zarządzająca: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Budżet: 2.000.000 zł

2. Środki z Funduszy Europejskich

2.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Środki na projekty z zakresu dziedzictwa dostępne są w ramach Priorytetu XI „Kultura i dziedzictwo kulturowe”. W ramach priorytetu realizowane będą projekty o charakterze ponadregionalnym. Priorytet XI podzielony został na trzy działania z czego dwa mogą być wykorzystane w dziedzinie ochrony dziedzictwa:

- * Działanie XI.1 „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym” – Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie m.in. rewitalizacji i adaptacji na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem. Minimalna wartość projektu wynosi 20 mln zł. Dla projektów dotyczących wyłącznie konserwacji zabytków ruchomych minimalna wartość projektu wynosi 4 mln zł.
- * Działanie XI.2 „Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym” – Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, remontu i przebudowy instytucji kultury oraz zakupu i remontu trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).

2.2. Program rozwoju obszarów wiejskich

Celem działania będzie poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

- a. Budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- b. Kształtowania obszaru przestrzeni publicznej,

- c. Budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno – kulturalnych,
- d. Zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
- e. Odnowienia, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- f. Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowanych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł w okresie realizacji programu. Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł.

3. Środki wojewódzkie przyznawane przez marszałków województw.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa stanowi, że samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury i ochrony jej dóbr. Realizacja tych zadań jest też związana z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz z ustawą o finansach publicznych. Na tej podstawie sejmiki województw udzielają wsparcia finansowego projektom z zakresu ochrony dziedzictwa, poprzez dotacje celowe.

Z budżetu Województwa Podkarpackiego mogą być udzielane dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, posiadającym historyczne znaczenie, artystyczne lub naukowe oraz znajdującym się w złym stanie technicznym, w szczególności na:

- prowadzenie prac konserwatorskich zabytkowego wyposażenia i wystroju zabytków nieruchomych posiadających najwyższą wartość historyczną, artystyczną lub naukową
- prace konserwatorskie dotyczące zabytków ruchomych, wpisanych do rejestru zabytków, w szczególności: wybitnych dzieł dawnej sztuki, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, wytworów techniki charakterystycznych dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentujących poziom nauki i rozwój cywilizacyjny
- przedsięwzięcia, które polegają na prowadzeniu prac konserwatorskich lub restauratorskich przy najwartościowszych i najcenniejszych zabytkach nieruchomych, wpisanych do rejestru zabytków.

O dotację może ubiegać się każdy podmiot będący właścicielem lub posiadaczem zabytku, jeżeli posiadanie to oparte jest o tytuł prawny do zabytku wynikający z użytkowania wieczystego, ograniczonego prawa rzeczowego, trwałego zarządu albo stosunku zobowiązaniowego. Pomocą finansową obejmowane są prace przy obiektach, które uznane zostały za zabytek i wpisane są do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4. Środki gminne

Gmina Żołynia wspierać będzie działania właścicieli lub posiadaczy poprzez możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, a także podejmować samodzielne działania w celu:

- wsparcia w pozyskiwaniu środków finansowych przeznaczonych na konserwację i renowację zabytków wpisanych w rejestr zabytków
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich zahamowania
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

IX. Aneksy

- a. Wykaz zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków
- b. Wykaz stanowisk archeologicznych

Wykaz zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków Gmina Żołynia

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Materiał	Datowanie	Właściciel	Rejestr	Uwagi
1.	Żołynia	Rynek	Układ urbanistyczny miasta	cegłane	I poł.XVII w. Do 1919	Prywatna	1/1736	Remont 2000-2011
2.	Żołynia	Mickiewicza 66	Zespół Kościelny Kościół parafialny p.w. św. Jana Kantego	cegłane	1864-1884	wyznaniowa	2/1736	Remontowany
3.	Żołynia	Mickiewicza 66	Zespół Kościelny Ogrodzenie	betonowe żelbetowe	Pocz. XX w	wyznaniowa	3/1736	Okleina z piaskowca 2010
4.	Żołynia	Mickiewicza 66	Zespół Kościelny Plebania	cegłane	1900	wyznaniowa	4/1736	Karta ewidencyjna zielona
5.	Żołynia	Smolarska 1	Dom Kultury	cegłane	1930	komunalna	6/1736	Przebudowa 1950, Remont 2012
6.	Żołynia	Mickiewicza	Kaplica nowy cmentarz	cegłane	1939	wyznaniowa	7/1736	Remont dachu 2010
7.	Żołynia	Mickiewicza	Kaplica nowy cmentarz	cegłane	1900	wyznaniowa	9/1736	Grobowiec rodziny Górków
8.	Żołynia	Mickiewicza	Kaplica stary cmentarz	cegłane	1870	wyznaniowa	10/1736	Grobowiec rodziny Szeleszyńskich Karta ewidencyjna zielona
9.	Żołynia	Mickiewicza	Pomnik Grunwaldzki	beton żelbet.	1910	komunalna	12/1736	Przy szkole podstawowej
10.	Żołynia	Mickiewicza	Kapliczka	drewno	1860	komunalna	13/1736	Karta ewidencyjna Zielona, Naprzeciw SKR
11.	Żołynia	Mickiewicza	Kapliczka	drewno	Po poł XIX w.	komunalna	14/1736	Kaplica Św. Antoni Karta ew. zielona
12.	Żołynia	Mickiewicza	Kapliczka	cegłane	1900	wyznaniowa	15/1736	
13.	Żołynia	Mickiewicza 5	Dom Nr 5	cegłane	1930	prywatna	16/1736	Wł. Grzyb Krystyna
14.	Żołynia	Mickiewicza 9	Dom Nr 9	cegłane	1920	prywatna	17/1736	Wł. Kraus Władysław
15.	Żołynia	Mickiewicza 11	Dom Nr 11	cegłane	1902	Baran Stefan	18/1736	

16.	Żółnia	Mickiewicza 15	Dom Nr 15	drewno	3 ćw.XIX w	Bejster Marek	19/1736	nieremontowany
17.	Żółnia	Mickiewicza 20	Dom Nr 20	drewno	koniec XIX w.	Fus Ryszard	20/1736	Oszalowany, pokryty blachą brąz.
18.	Żółnia	Mickiewicza 24	Dom Nr 24	drewno	1880	Bejster Marek	21/1736	Do rozbiórki
19.	Żółnia	Mickiewicza 28	Dom Nr 28	cegłane	1914	Żukowska Danuta	23/1736	Karta ewidencyjna biała
20.	Żółnia	Mickiewicza 74	Dom Nr 74	drewno	koniec XIX w	Niemiec Roman	24/1736	
21.	Żółnia	Mickiewicza 90	Dom Nr 90	drewno	początek XX wieku	Bojda Wanda	25/1736	
22.	Żółnia	Mickiewicza	Młyn wodny	drewno	1880	Cierpisz Tomasz	26/1736	Przekształcony w 1922 r., Wymaga remontu
23.	Żółnia	Mickiewicza	Młyn elektryczny	cegłane	1920	GS „SCH”	27/1736	Karta ewidencyjna biała
24.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 1	cegłane	1921	Dąbrowski Lech	45/1736	
25.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 11	cegłane	1913	Bartnik Jan	47/1736	
26.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 8	cegłane	1924	Tołpa Bolesław	48/1736	Remont kapitalny 2012
27.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 15	cegłane	II poł XIX w.	Kot St. Cisek St.	49/1736	Remont 2010
28.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 16	cegłane	II poł.XIX w.	Pikuła J. Szpunar j.	50/1736	Remont 2012
29.	Żółnia	Rynek	Dom Nr 29	cegłane	Pocz. XX w.	Cisek Petronela	51/1736	
30.	Żółnia	Ul. Raki 28	Dom Nr 28	drewno	4 ćw. XIX w.	Boguszew-ska Maria	70/1736	
31.	Żółnia	Ul. Raki 42	Dom Nr 42	drewno	4 ćw.XIX w.	Wawrza-szek Józef	71/1736	Remont 1930
32.	Żółnia	Ul. Raki 49	Dom Nr 49	drewno	Poł. XIX w.	Cisek Józef	72/1736	
33.	Żółnia	Ul.Raki 59	Dom Nr 59	drewno	4 ćw. XIX w.	Cisek Joanna	73/1736	
34.	Żółnia	Ul.Raki 261	Dom Nr 261	drewno	1930	Rokosz Józef	76/1736	
35.	Żółnia	Ul. Raki 277	Dom Nr 277	drewno	4 ćw.XIX w.	Rogowska Katarzyna	77/1736	

36.	Żołyńia	Ul. Raki 281	Dom Nr 281	drewno	1888	Górak Emilia	78/1736	
37.	Żołyńia	Ul. Raki 295	Dom Nr 295	drewno	1888	Sierżęga Maria	79/1736	
38.	Żołyńia	Ul. Raki 307	Dom Nr 307	drewno	1923	Rogowski	80/1736	
39.	Żołyńia	Ul. Raki 303	Dom Zakonny Sióstr Służebniczek NMP	ceglane	XIX/XX w.	Zgromadzenie Sióstr Służebniczek	82/1736	
40.	Żołyńia	Ul. Raki 201	Kapliczka Św. Antoniego	ceglane	1957	Szpilka Józef	85/1736	
41.	Żołyńia	Ul. Raki	Kapliczka okrągła u Giżów	ceglane	1952	Giza	86/1736	
42.	Żołyńia	Ul. Górská 8	Dom Nr 8	murowany	1928	Stolarzyszenie	89/1736	Obecnie Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny
43.	Żołyńia	Ul. Górská 10	Dom Nr 10	drewniany	1910	Dec Tadeusz	90/1736	
44.	Żołyńia	Ul. Górská 20	Dom Nr 20	drewniany	1900	Kula Marian	91/1736	
45.	Żołyńia	Ul. Górská 21	Dom Nr 21	murowany	1912	Kochmańska Maria	92/1736	
46.	Żołyńia	Ul. Górská 93	Dom Nr 93	drewniany	1880	Marcinek Zofia	93/1736	
47.	Żołyńia	Ul. Górská 107	Dom Nr 107	drewniany	1880	Turorz Antoni	94/1736	
48.	Żołyńia	Ul. Górská 125	Dom Nr 125	drewniany	XIX/XX w.	Kuras Piotr		
49.	Żołyńia	Ul. Górská 161	Dom Nr 161	drewniany	1910	Urban Zbigniew	96/1736	Remont 2009
50.	Żołyńia	Ul. Górská 163	Dom Nr 163	drewniany	1891	Stopyra Stefan	97/1736	
51.	Żołyńia	Ul. Górská 39	Dom Nr 39	drewniany	pocz. XX w.	Kurek Helena	99/1736	
52.	Żołyńia	Ul. Górská 82	Dom Nr 82	drewniany	1850	Stopyra Emilia	100/1736	
53.	Żołyńia	Ul. Górská 82	Zagroda nr 82 – stajnia	drewniana	3 ćw. XIX w.	Stopyra Emilia	101/1736	
54.	Żołyńia	Ul. Górská 28	Kapliczka „Tabinowa”	drewniana	1866	Tabin Jan	106/1736	obok nr 28

55.	Żołyńia	Ul. Górską69	Kapliczka Św. Antoniego	murowana	1970	Hozer Jerzy	107/1736	obok nr 69
56.	Żołyńia	Ul. Górską 66	Kapliczka	drewniana	3 ćw. XIX w.			obok nr 66
57.	Żołyńia	Ul. Górską 149	Kapliczka „Kurkowa”	drewniana	1834 remont 1871	Giza Józef	105/1736	obok nr 149
58.	Żołyńia	Ul. Górską 171	Krzyż betonowy z szafką	betonowy	1900 2011	Dąbek Maria	102/1736	obok nr 171
59.	Żołyńia	Ul. Górską	Kapliczka „Kurasowa”	murowana	1920	Kuras Helena	104/1736	
60.	Żołyńia	Bikówka	Kapliczka okrągła	murowana	1903	Soński Bolesław	108/1736	Remont 2006
61.	Żołyńia	Bikówka	Kapliczka M.B. Leżajskiej	murowana	1925	Pindara Zbigniew	109/1736	
62.	Żołyńia	Zakęcie	Kapliczka M.B. Leżajskiej	murowana	1820	Maria i Tadeusz Marek	110/1736	
63.	Żołyńia	Zakęcie	Kapliczka Św. Antoniego	murowana	1925		111/1736	
64.	Żołyńia	Kopanie	Kapliczka M.B. Leżajskiej	murowana	1930	Kilian Stanisław	112/1736	
65.	Żołyńia	Kopanie	Krzyż żelazny	metalowy	1930		113/1736	
66.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska	Kapliczka M.B. Szkaplerznej	murowana	1918	Wojciech Leja	146/1736	Obok Nr 314
67.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska	Krzyż drewniany	Drewno	1920	k. stadionu	147/1736	
68.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska	Kapliczka M.B. Częstochowska	murowana	1919	Cedzidło Stanisław	149/1736	
69.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska	Kapliczka Św. Antoniego	murowana	Koniec XIX wieku		150/1736	Obok Nr 153
70.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska	Kapliczka Św. Antoniego	murowana	1922		151/1736	Obok Nr 175
71.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska 346	Dom Nr 346	drewniany	4 ćw. XIX w.	Kuźnia Zofia	170/1736	
72.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska 346	Zagroda 346 stodoła	drewniany	4 ćw XIX w.	Kuźnia Zofia	171/1736	
73.	Żołyńia	Ul. Biało-brzeska 346	Zagroda 346 komora	drewniany	Lata 20-te XX w.	Kuźnia Zofia	172/1736	

74.	Żołyńia	Ul. Biało- brzeska 470	Dom 470	cegłany	1907	Stefan Bożena	176/1736	
75.	Żołyńia	Ul. Biało- brzeska 482	Dom 482	drewniany	1808	Wałek Stanisława	177/1736	
76.	Żołyńia	Ul. Biało- brzeska 492	Dom 492	drewniany	3 ćw. XIX w.	Trojnar Stanisława	178/1736	
77.	Żołyńia	Ul. Biało- brzeska 498	Dom 498	drewniany	1890	Filip Marek	179/1736	
78.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 1	Kasyno	murowany	3 ćw. XIX w.	BS Żołyńia	53/1736	nast. Szkoła obecnie Bank Spółdzielczy, rozbud. 4 ćw. XIX w.
79.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 37	Willa „Helena” nr 37	murowany	1924	Fus Stanisław i Maria	54/1736	remont 1999
80.	Żołyńia	Dom nr 39	Dom Nr 39	drewniany	3 ćw. XIX w.		55/1736	nieremontowany
81.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 6	Dom Nr 6	murowany	1910	Burghardt Czesław		
82.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 51	Dom Nr 51	drewniany	1934	Witek Bolesław	56/1736	nieremontowany
83.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 65	Dom Nr 65	drewniany	1938	Cisek Andrzej	57/1736	nieużytkowany
84.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 69	Dom Nr 69	drewniany	4 ćw. XIX w.	Kochmański Kazimierz	58/1736	
85.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 75	Dom Nr 75	drewniany	4 ćw. XIX w.	Usowska Bronisława	59/1736	niezamieszkały
86.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 79	Dom Nr 79	drewniany	4 ćw. XIX w.	Juszczak Stanisława	60/1736	niezamieszkały
87.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 83	Dom Nr 83	drewniany	4 ćw. XIX w.	Rusinek Franciszek	61/1736	niezamieszkały,
88.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 87	Dom Nr 87	drewniany	4 ćw. XIX w.	Niemiec Jan	62/1736	remont 1919
89.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 93	Dom Nr 93	drewniany	4 ćw. XIX w.	Urban Maria	63/1736	remont 1917
90.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 99	Dom Nr 99	drewniany	3 ćw. XIX w.	Kochman Jerzy	64/1736	remont 2005
91.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 99	Zagroda nr 99 - chlew	drewniany	3 ćw. XIX w.	Kochman Jerzy		
92.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 101	Dom Nr 101	drewniany	4 ćw. XIX w.	Leja Zofia	65/1736	nieremontowany
93.	Żołyńia	Ul. Kmiecie 105	Stodoła nr 105	drewniany	1900	Fus Bolesław	66/1736	

94.	Żółnia	Kmiecie 16	Kapliczka Św. Antoniego	murowana	1957	Wróbel P.	68/1736	
95.	Żółnia	Kmiecie 47	Kapliczka słupowa u Machów	murowana	1920	Mach Kaziemierz	69/1736	
96.	Żółnia	Smolarska 3	Dom Nr 3	drewniany	4 ćw. XIX w.	Bernadecki Krzysztof	29/1736	
97.	Żółnia	Smolarska 5	Dom Nr 5	drewniany	1900	Opałka Maria	30/1736	
98.	Żółnia	Smolarska14	Dom Nr 14	drewniany	k. XIX w.	Kosior Jan	31/1736	
99.	Żółnia	Smolarska 19	Dom Nr 19	drewniany	4 ćw. XIX w.	Danielewicz Jan	33/1736	Remont 2004
100.	Żółnia	Smolarska 35	Dom Nr 35	drewniany	IV kw.XIX w.	Opałka Tomasz	37/1736	
101.	Żółnia	Smolarska 45	Dom Nr 45	drewniany	1854	Mach Krzysztof	39/1736	
102.	Żółnia	Smolarska	Kapliczka	murowana	IV kw.XIX w.	Cisek Adam i Artur	40/1736	Remont 1999
103.	Żółnia	Smolarska	Kapliczka	murowana	1900		41/1736	Serca Pana Jezusa
104.	Żółnia	Smolarska	Kapliczka szafkowa na lipie	drewniana	1954		42/1736	Las smolarski
105.	Żółnia	Smolarska	Kapliczka fundacji Bałutów	ceglane	1900		43/1736	Las smolarski
106.	Żółnia	Smolarska	Kapliczka na mokrej Kopani	ceglane	lata 70 XX w.		44/1736	Las smolarski
107.	Żółnia	Smolarska 37	Dom Nr 37	drewniany	1930	Lic Anna	181/1736	
108.	Brzóza Stadnicka		Kapliczka	drewn.	1832			obok nr 46, remont
109.	Brzóza Stadnicka		Kapliczka	mur.	ok. 1930	Teresa i Czesław Urban	127/1736	
110.	Brzóza Stadnicka		Kapliczka	mur.	1950	Mach Bronisław	129/1736	
111.	Brzóza Stadnicka		Kapliczka	drew.	k. XIX w.		128/1736	obok nr 85
112.	Brzóza Stadnicka		Krzyż	drewn.	1900			
113.	Brzóza Stadnicka		Dom Ludowy	mur.	1938		126/1736	ob. Poczta nr 80, remont 1949, 1981

114.	Brzóza Stadnicka		Zespół folwarczny ordynacji Potockich – pozostałości – dom nadleśnika	mur.	1832	Karol Szymański	124/1736	ob. dom nr 5, rozbud. pocz. XX w.
115.	Brzóza Stadnicka		Zespół folwarczny ordynacji Potockich – pozostałości – dom polnego	drewn.	XVIII/XIX w.	Marek Płoszaj	125/1736	ob. dom nr 403, częściowo rozebrany, zmieniony dach pocz. XX w. Stodoła Chlewnia
116.	Brzóza Stadnicka		Zespół folwarczny ordynacji Potockich – pozostałości – spichlerz	mur.	1843 - 1845		A – 970 01.06. 1976 123/1736	ob. magazyn Muzeum w Łańcucie, wg planu Jana Tokarskiego, remont 1968 obiekt posiada kartę ewidencyjną zieloną
117.	Brzóza Stadnicka		Dom Nr 53	drewno	1905	Leja Stanisław	133/1736	
118.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 45 – dom	drewn.	1900	Wróbel Andrzej	130/1736	
119.	Brzóza Stadnicka		Dom Nr 55	drewn.	1906	Urban Marek	131/1736	
120.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 60 – dom	drewn.	1882	Zdzisław Lorenc	134/1736	
121.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 60 - stajnia	drewn.	1882	Florian Lorenc	134/1736	
122.	Brzóza Stadnicka		Dom nr 67	drewn.	1870	Zofia Urban	135/1736	
123.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 70 - dom	drewn.	4 ćw. XIX w.	Zdanowicz Monika	136/1736	przeniesiony na obecne miejsce ok. 1920
124.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 101 - dom	drewn.	1. 20-te XX w.	Skoczylas Waldemar	137/1736	odnowiony – 2004
125.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 101 – stajnia z oborą	drewn.	1. 20-te XX w.	Skoczylas Waldemar	138/1736	odnowiony - 2004
126.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 101 - chlew	drewn.	XIX/XX w.	Maria Naróg		
127.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 138	drewn.	1904	Jagusztyn Roman	139/1736	
128.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 187 - dom	drewn.	IV ćw. XIX w.	Marciniec Fabian	140/1736	
129.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 451 – dom	drewn.	1920	Leja Maria	141/1736	
130.	Brzóza Stadnicka		Zagroda nr 421 dom	drewn.	1906	Buszta Stanisław	142/1736	

131.	Brzoza Stadnicka		Zagroda nr 422 - dom	drewn.	1906	Szpytma Agata	143/1736	
132.	Brzoza Stadnicka		Zagroda nr 457 - dom	drewn.	1933	Buszta Danuta	144/1736	
133.	Smolarzyny	Smolarzyny 228	Gajówka nr 228	drewniana	1920	Marcinów Marek	118/1736	Remont 1934, 2001
134.	Smolarzyny	Smolarzyny 228	Zespół gajówki budynek inwentarski nr 228	murowany	1920	Marcinów Marek	119/1736	
135.	Smolarzyny	Smolarzyny	Krzyż	metalowy	2002 ,wizerunek Jezusa z 1900			Przy drodze głównej
136.	Smolarzyny	Smolarzyny	Krzyż	metalowy	1920		117/1736	Obok nr 202, remont 2004
137.	Smolarzyny	Smolarzyny 197	Dom 197	drewniany	1908			Remont 1980
138.	Smolarzyny	Smolarzyny 198	Dom 198	drewniany	1915	Chudzik Józefa		
139.	Smolarzyny	Smolarzyny 196	Dom 196	drewniany	1912	Kloc Zofia		
140.	Smolarzyny	Smolarzyny	Krzyż	metalowy	1900		116/1736	Nad Wisłokiem, koło Witek Józefy, remont 1982
141.	Smolarzyny	Smolarzyny	Kapliczka	murowana	1830		114/1736	Na skraju lasu
142.	Smolarzyny	Smolarzyny139	Dom Nr 139	drewniany	1850 1950	Stupek Franciszek		Remont 1990
143.	Smolarzyny	Smolarzyny	Kapliczka M.B. Różańcowej	murowana	1954		115/1736	Przy stadionie
144.	Smolarzyny	Smolarzyny	Szkoła Podstawowa	murowana	1910		121/1736	Remont 1971, 1994
145.	Smolarzyny	Smolarzyny 147	Kościół p.w. św. Stanisława Kostki	drewniany	1926		120/1736	Remont 2000 , 2002
146.	Smolarzyny	Smolarzyny 147	Plebania	drewniany	1920		122/1736	Remont 1990

Wykaz stanowisk archeologicznych położonych na terenie Gminy Żołynia

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	STANOWISKO NA OBSZ.	CHARAKTER STANOWISKA	CHRONOLOGIA	NR DZIAŁEK
1	Brzóza Stadnicka	2/2	cmentarz	brak danych	1188
2	Brzóza Stadnicka	3/5	śląd osad.	epoka kam.	126/3,124,123
3	Brzóza Stadnicka	4/6	śląd osad.	neolit	143,144
4	Brzóza Stadnicka	5/7	obozowisko	neolit	167,168,169,170
5	Brzóza Stadnicka	6/8	śląd osad.	pradzieje	309
6	Brzóza Stadnicka	7/9	śląd osad.	śred.	1530
7	Brzóza Stadnicka	9/10	osada	neolit	1456,1474,1478
8	Smolarzyny	3/30	punkt osad	ep. brązu	860/1,860/2,861,862,863,864,865,859,880
9	Smolarzyny	4/31	osada	ep. brązu wcz. średniowiecze	887,893,894,899/1,899/2,905,906,915,907/1,914/1,914/2,908/3
10	Smolarzyny	5/32	punkt osad	ep. brązu	838,841,840,845
11	Smolarzyny	6/33	punkt osad	ep. brązu OWR	36,37,38,39
12	Smolarzyny	7/34	śląd osad	pradzieje	995/1,995/2,1002/1
13	Smolarzyny	8/35	śląd osad	pradzieje	549/1
14	Żołynia	1/13	śląd osad	neolit	6331/4
15	Żołynia	2/14	śląd osad	ep. brązu	6933
16	Żołynia	3/15	punkt osad	ok. halszt	6764
17	Żołynia	4/16	śląd osad	pradzieje	6623
18	Żołynia	5/17	śląd osad	pradzieje	7791
19	Żołynia	6/18	śląd osad	pradzieje	8097
20	Żołynia	7/19	punkt osad	ep. brązu ok. halszt	8051,8052,8053,8055,8064,8065,8066,7649
21	Żołynia	8/20	śląd osad	ok. halszt	7675
	Żołynia	9/21	śląd osad	ep. brązu	5976,5978,5979
	Żołynia	10/22	punkt osad	ok. halszt	2253,2266,2280/3,2280/2,2281
	Żołynia	12/15	osada	neolit	2207/2,2201/2,2202
	Żołynia	13/16	śląd osad	neolit, ep. brązu	2199,1971/1
	Żołynia	14/17	śląd osad	pradzieje	1924/2
	Żołynia	15/18	śląd osad	pradzieje	1694
	Żołynia	16/19	śląd osad	neolit	1693,1707/2,1706,1
	Żołynia	17/20	śląd osad	ok. halszt	708,1709,1710
	Żołynia	18/21	osada	ok. halszt	1658,1320
	Żołynia	19/22	śląd osad	w. epoka brązu	944,945,947
	Żołynia	20/23	śląd osad	neolit	4198
	Żołynia	21/24	osada	późne śred.	3405
	Żołynia	22/25	śląd osad	ep. kam.	1532
	Żołynia	23/26	śląd osad	w. epoka brązu	2954
	Żołynia	24/27	śląd osad	ep. kam.	
	Żołynia	25/28	śląd osad	eo. kam.	